

Než se stane elektrozařízení odpadem

Z nového zákona č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností (dále jen „zákon“), se tentokrát zaměříme na povinnosti, které se týkají elektrozařízení, resp. jejich výrobců a dovozců. Popíšeme „životní cestu“ těchto výrobků, která začíná u výrobce a končí v okamžiku, kdy se elektrozařízení stane odpadem.

Na samém začátku si výrobce nebo dovoze určitého výrobku musí uvědomit, že se skutečně jedná o elektrozařízení (dovozce uvádí výrobky na trh v České republice a má prakticky totožné povinnosti jako výrobce, dále proto v textu bude užíván většinou pojem „výrobce“).

Jak tedy poznat elektrozařízení? Pomůžte definice ze zákona: „Elektrozařízením je elektrické nebo elektronické zařízení, jehož správná funkce závisí na elektrickém proudu nebo na elektromagnetickém poli, nebo zařízení k výrobě, přenosu a měření elektrického proudu nebo elektromagnetického pole, které je určeno pro použití při napětí nepřesahujícím 1000 V pro střídavý proud a 1500 V pro stejnosměrný proud“. Z definice vyplývá, že je jedno, zda je výrobek poháněn ze sítě, baterií, akumulátorem, solárním článkem, větrnou turbínkou apod. Jestliže výrobek „funguje“ na elektrinu, jedná se dle zákona o elektrozařízení. Může přitom jít o výrobky pro běžné spotřebitele (domácnosti), ale jsou to samozřejmě i výrobky určené pro průmyslové využití.

Elektrozařízení je podle zákona tzv. vybraným výrobkem, a proto ho musí výrobce navrhovat a konstruovat tak, aby byly minimalizovány jeho negativní vlivy na životní prostředí – jak po dobu jeho životnosti, tak po jejím skončení. Proto je v zákoně upraven režim zpětného odběru takových výrobků. Výrobce musí elektrozařízení správně označit pro účely zpětného odběru, a to stanoveným grafickým symbolem, který vyjadřuje zákaz vhadzovat výrobek poté, co dosloužil, do nádoby s běžným odpadem. Podrobnosti ke způsobu označení má příněst prováděcí vyhláška k zákonu, která ale prozatím nebyla vydána. Do doby vydání je třeba se řídit dříve platnou legislativou.

Ovšem zásadní povinností výrobce elektrozařízení je zajistit zpětný odběr svých výrobků, kterým skončila životnost, a zajistit jejich následné zpracování, využití nebo odstranění, a to na vlastní náklady. Tuto povinnost může výrobce splnit buď individuálně nebo v rámci kolektivního systému (dále jen KS). V praxi je nejčastější plnění

právě prostřednictvím KS, a to na základě uzavřené písemné smlouvy o zajištění plnění uvedených povinností. Kolektivní systém může výrobci také pomoci se zařazením jeho elektrozařízení do příslušné skupiny podle přílohy č. 1 zákona.

”

Zcela novou povinností výrobce je uvádět na daňovém dokladu odděleně od ceny elektrozařízení náklady na jeho zpětný odběr, zpracování, využití (a odstranění), tzv. „viditelný recyklační příspěvek“.

U elektrozařízení je třeba sledovat další souvislosti – součástí výrobku totiž mohou být baterie či akumulátor. Dle definice je výrobce (dovozce) baterií nebo akumulátorů „podnikatel, který bez ohledu na způsob prodeje, včetně použití prostředků komunikace na dálku, uvádí na trh v rámci svého podnikání baterie nebo akumulátory, včetně baterií nebo akumulátorů zabudovaných do vozidel, elektrozařízení nebo do jiných výrobků nebo k nim přiložených“.

Baterie může být součástí vyráběného i dováženého elektrozařízení. Představme si modelovou situaci, kdy firma dováží do ČR např. hračky nebo hodinky ze zahraničí, které obsahují vloženou baterii. Tato baterie je sice součástí celkového výrobku, ale z pohledu zákona se jedná o další, samostatný typ vybraného výrobku, který tak firma uvádí na český trh. Je tedy u tomto pří-

padě zároveň odpovědná za baterie a vztahují se na ni povinnosti jako na výrobce baterií a akumulátorů. A musí se rozhodnout, zda tyto povinnosti bude řešit individuálním systémem nebo prostřednictvím KS. Pak bude vedena smluvně u dvou KS.

Výrobce dle smlouvy s KS musí provádnout evidenci elektrozařízení či baterií/akumulátorů (v určitých případech může existovat jednodušší evidence elektrozařízení včetně baterie), ale tím není dotčena povinnost přihlášení do KS pro elektrozařízení a baterii/akumulátor. Aby KS mohl realizovat všechny činnosti, mimo jiné zajišťovat zpětný odběr a demontáž odpadních elektrozařízení, musí získat peněžní příspěvek od výrobců. Výrobce dle vykázaných dat odvede peněžní příspěvek do KS. Každý KS může mít stanovenou vlastní výši příspěvku a samotný příspěvek se může měnit i u jednoho KS v průběhu času.

Výrobce také musí informovat konečné uživatele o způsobu provedení zpětného odběru výrobků s ukončenou životností. Jak předá distributorovi (prodejci, zákazníkovi) informaci, že si je vědom svých povinností ve vztahu k elektrozařízení a bateriím/akumulátorům? Jednak prezentuje na svých webových stránkách informace, že je zapsán u určitého KS, a dále KS firmu запиše do Seznamu výrobců (elektrozařízení a akumulátorů/baterií).

Zcela novou povinností výrobce je uvádět na daňovém dokladu při prodeji odděleně od ceny elektrozařízení náklady na jeho zpětný odběr, zpracování, využití (a odstranění), tzv. „viditelný recyklační příspěvek“. Je to částka, kterou výrobce odvedl KS (pokud neplní povinnosti individuálně). Jak to správně provést?

Zákon říká, že výrobce, distributor a poslední prodejce jsou povinni při prodeji nového elektrozařízení uvádět odděleně od jeho ceny náklady na zpětný odběr, které připadají na jeden kus nového elektrozařízení nebo jeden kilogram nových elektrozařízení, a to formou samostatného údaje na daňovém dokladu. Náklady přitom nesmí převyšit náklady odvedené do KS. Toto

označování upřesňuje metodický pokyn vydaný MŽP a výrobcům pomůže i doporučení „vlastního“ KS. Uvedená povinnost se následně lehce komplikuje pro distributora a konečného prodejce, kteří musí sledovat u svých dodavatelů, v jakém KS jsou, a sledovat onu výši příspěvku, která může být u každé KS jiná. Navíc může i KS v čase i měnit jeho výši. Údaj o příspěvku na faktuře je také důležitý z pohledu zpětného dohledání povinností k výrobku dle zákona. Pokud na faktuře nebudou potřebné údaje, může se jednat o tzv. freeridera, tedy např. dovozece elektrozařízení, který ale neplní všechny povinnosti dle zákona; tyto povinnosti by v tom případě přešly na distributora. S vyhotovením faktury to tedy není tak úplně jednoduché. Spotřebitele zajímá hlavně konečná celková cena, kde prodejce už musí počítat s různými dodavateli, a tak různou výší příspěvku.

A pozor – zcela opačně než u elektrozařízení je to s náklady na zpětný odběr, zpracování a recyklaci odpadních přenosných baterií nebo akumulátorů, jejichž výrobci tyto náklady naopak nesmějí při prodeji nových přenosných baterií nebo akumulátorů uvádět odděleně.

Shrňme si tedy výše uvedené informace: výrobce správně vyrobil své elektrozařízení, zařadil jej do příslušné skupiny, zaevidoval se u KS a odvedl odpovídající peněžní příspěvek, který odděleně uvádí na fakturách při prodeji výrobku. Distributor / konečný prodejce sleduje, zda fakturační údaje obsahují veškeré potřebné informace

a elektrozařízení dorazilo ke svému uživateli. Jeho životní cesta však ještě nekončí.

Opětovné použití elektrozařízení

V dnešní konzumní společnosti je zcela běžné, že uživatel chce nahradit starší přístroj modernějším a toho starého, byť plně funkčního, se potřebuje zbavit. Může k tomu nově využít místo zpětného odběru, kam může odložit i elektrozařízení, které přestalo fungovat. Výrobce je totiž podle nového zákona povinen v jím určeném místě zpětného odběru umožnit oddělené soustředování zpětně odebraných odpadních elektrozařízení za účelem jejich přípravy k opětovnému použití. Tím je umožněno, aby funkční zařízení mohlo být dále používáno k původnímu účelu. Musí k tomu být v zařízení schváleném podle zákona o odpadech (č. 541/2020 Sb.) připraveno, tedy zkontrolováno, příp. vyčištěno nebo opraveno tak, aby splnilo podmínky stanovené zákonem o odpadech, za nichž odpad přestává být odpadem. U elektrozařízení je tento postup nutný i z hlediska záruky jeho dalšího bezpečného používání. Upozorňujeme, že takovými místem nejsou tzv. re-use centra, která v posledních letech přibývají např. na sběrných dvorech. Musela by totiž být místem zpětného odběru, případně zařízením na přípravu k opětovnému použití.

Zrušení odděleného sběru elektroodpadů

Odpadem se elektrozařízení stane předáním do režimu zpětného odběru, kdy jej uživatel odevzdá buď na místo zpětného odbě-

ru, zpracovateli odpadních elektrozařízení nebo poslednímu prodejci. Jedná se však o zjednodušený odpadový režim, až zpracovatel jako provozovatel zařízení povoleného dle zákona o odpadech tento odpad zaeviduje a může provést demontáž odpadního elektrozařízení. Odvoz elektrozařízení z míst zpětného odběru zajišťuje KS.

S novou legislativou byl zrušen tzv. oddělený sběr elektroodpadu. Věčným problémem jsou díly z elektrozařízení (např. elektromotory), které do sběren odpadů přinesou občan. Elektromotor je zpravidla součástí elektrozařízení a teprve zpracovatel elektrozařízení, nikoliv občan, může provést jeho demontáž. Důležité je, že dle § 12 odst. 4 zákona není možné konečnému uživateli poskytnout úplatu či jinou pobídku v případě, že odevzdává nekompletní elektrozařízení nebo pouze části elektrozařízení. Provozovatel zařízení ke sběru odpadů tedy nesmí občanovi zaplatit. Tím mají být právě fyzické osoby demotivovány k provádění demontáží elektrozařízení.

Pokud potřebujete legislativní pomoc nejen v oblasti revize či auditu v oblasti výrobců elektrozařízení či nakládání s „elektroodpadem“, pak využijte služeb poradenství, které vám společnost INISOFT Consulting nabízí. Kromě toho jsme pro vás připravili řadu seminářů zaměřených na výklady jednotlivých složkových zákonů životního prostředí a prováděcích vyhlášek k nim s aplikací do praxe (www.inisoft.cz/skoleni). ○

inisoft Consulting

KOMPLEXNÍ PORADENSTVÍ V EKOLOGII
SLUŽBY EXTERNÍHO EKOLOGA, AUDITY

VZDĚLÁVÁNÍ
ODBORNÉ SEMINÁŘE A KURZY NA MÍRU

AKTUÁLNÍ LEGISLATIVA
METODIKA, VÝKLADY